Број 101. У Новом Саду у понедељак 10. (23.) маја 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за све остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Појединих вечерњих бројева стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Митрополијски збор.

Рума, на летњег св. Николу.

Данас је био митрополијски збор српске народне радикалне странке, што га је сазвала радикална омладина. Збор је имао доста препрека, али је поред свег тог био сјајан.

Киша је почела да пада у очи збора па онда целу ноћ и на дан збора до подне. И то каква киша. Ипак је било општина н. пр. Буђановци одакле је дошло преко 150 учесника.

На пијаци није било могуће одржати збор. А није било дворане где би могао стати ма и један део оноликог света. С тога је збор одржан у гостиони код Жарка Бикицког.

Тамо је била направљена велика шатра, где ће да се руча после збора. Преко од те шатре је широк и дугачак салетл. У том салетлу је било председништво и о данде се говорило. Тамо је било и врло много народа, да се није могло кретати. У тај салетл воде две собе, и прозори. Те две собе су биле пуне. Пуна је била и шатра преко пута од салетла, пуно је било и затворено место испод капије. Ко је год могао тражио је заклона. Али ко није могао био је под отвореним небом, на киши. И народ је на тој киши издржао бливу два сата.

Друга је препрека била, што је повереник власти предстојник Новаковић држао говорницима тако рећи руку на уста. Увек је изгледало да га је неко убо иглом, кад је год неко од говорника споменуо мешање владе у ове изборе, па чак и жандаре Тражио је, да председник опомене говорнике, а чинио је то чак и сам Ово је одржавало збор, који је иначе био врло одушевљен, у сталној раздражености.

Одлука збора била је једнодушна. Први, главни део одлуке гласи:

1.) Најодлучније осуђујемо што је између српске самосталне странке и владе министра председника Куена Хедерварија и бана Томашића склопљен политички споразум, који у себи садржи мешање државне власти у корист једне странке приликом избора за наш српски народни црквени сабор, а који је споразум и изведен на штету чистоте и слободе избора.

Из тих разлога српски народно-црквени сабор, који се састаје 16. маја о г. у Ср. Карловцима, незаконит је у основи, а према томе и у целини својој, и не може да буде законити представник српског народа у Карловачкој митрополији на пољу цркве, школе и фундација.

2.) У смислу прве тачке, да се са овог збора уставним путем пошље представка Њ. Величанству и да се пошље представка српском народном црквеном сабору у којим представкама да се изнесу напред истакнути разлози, са којих предстојећи сабор нема законите основе и не може да врши законити рад.

3.) Да се позову црквено школски одбори целе митрополије да по примеру српско православне црквено-школског одбора у Крчедину и Новом Саду пошљу што пре сличне представке на српски народно црквени сабор.

4.) Поверава се председништву овога збора, да другу тачку ове одлуке изврши. (Ми ћемо у јутарњем броју „Заставе“ ову одлуку донети у целости. Уредништво „Заставе“.)

Митрополијски збор учинио је своју дужност. А може се слободно рећи: Народ је с њим. Увече стигло је две стотине брзојава.

Стотине учесника збора остали су заједно на ручку, где се после дуго наздрављало: дру Ђорђу Красојевићу, дру Жарку Миладиновићу, омладини која је приредила збор и другима. Сад да пређем на опширнији опис.

* * *

Збор је отворио др. Добричић из Руме: Он рече међу осталим и ово:

У име сазивача овога збора, српске радикалне омладине у Руми, поздрављам вас искреном добродошлицом: Добро нам дошли!

Из нашег позива, којим смо овај збор сазвали, видели сте, браћо, да овај данашњи наш збор треба да заузме становиште о разним насиљима и незаконитостима, која су се код многих избора посланика за наш народно црквени сабор извршивала; и да о томе, — као и о питању, да ли је наш сабор састављен из избора таквих посланика законит, — своју одлуку донесе.

По закону српски народ у Карловачкој митрополији има право, да сам, слободно и независно управља својом црквом и школом, као и иметком црквеним и школским и да за управу свега тога слободно и независно сам народ, својом вољом органе своје и поставља.

Драга браћо!

Својом кућом може појединац управљати како хоће и по својој вољи.

Автономијом нашом — нашом народном кућом — не може нико управљати без воље народне, а најмање се њоме може преко воље народне управљати. Највиши орган у нашој автономији је наш народно-црквени сабар. Народу је автономија дата и он има да каже, да ли је тај сабор израз народне воље или не.

Па пре него што пређемо на расправљање саме те ствари, ја вас молим, драга браћо, да се конституишемо, те предлажем за председника овог збора Ђоку Жигића трговца из Руме, за потпредседнике овог збора предлажем Николу Јованчевића, ратара из Привине Главе и Малоша Марића из Новог Сада; за перовође овог збора предлажем Бранка М. Спајића, трговца из Руме и Косту Миљушевића свршеног правника из Карловаца.

Збор је усвојио једногласно овај предлог.

Затим се председник Жигић захвалио на поверењу и дао реч дру Алекси Ивићу.

Др Алекса Ивић: Поштовани зборе! Пре осам година дошла је на управу автономије, на управу српске школе и цркве српска народна радикална странка Дошла је на управу вољом народа и затекла је стање запарложено и забатаљено. Саборски одбор састајао се врло нехатно, читаве рпе молби и тужби стојале су на столу његову и није никога било, да их решава. Неред је био на све стране. По манастирима српским заборављали су калуђери завет свој, да ће у посту и молитви живети, него су у пијанкама и теревенкама, у разврату и неморалу расипали иметак народни, а док се то догађало, тамо, у сиромашним крајевима Лике и Баније, у крајевима горње Угарске, где је мало Срба, издисале су српске школе од сиротиње, гинуле су српске цркве, јер нису могле да плаћају свештеника, који ће у њима служити свету литургију Кад је радикална странка преузела управу автономије, за кратко време учинила је читав преображај у њој. Чланови саборског одбора уз највеће самопрегорење и пожртвовање, разрешили су замршено стање автономије, а два сабора, на којима су радикали били у већини, донели су велику множину закључака, који отворише ново доба, доба наглог напредовања у животу автономном Радикална странка донела је манастирску уредбу, уредбу о мировини учитеља, уредбу о издавању зајмова и сад се спремала да донесе уредбу о свештеничкој дотацији и уредбу о бирању епископа. У сред тог спремања пресечен је ових дана рад радикалне странке.

Недозвољена погодба самосталне странке са грофом Куеном довела је у сабор... (Предстојник Новаковић: Молим вас, господина докторе, да се ограничите на српску народно црквену автономију, о пакту са владом не дам говорити јер то не спада на ствар) Господин предстојник ми не да о најглавнијем да говорим, ту је онда тешко зборисати. Противници наши трубе на све стране, да је на прошлим изборима проговорио народ српски. То је лаж. Угушена је реч народна, а место народа говорила је сила и безакоње, говорили су жандари и полицаји, натароши и благајници. (Предстојник Новаковић: Господине докторе, друга и последњи пут вас опомињем, да не говорите о насиљима и влади, јер то не спада у автономне ствари, ради којих је сазван овај збор). (Протести на збору.)

Да бих оставио могућности и другим говорницима, да говоре, нећу даље времена трошити осећаје господина предстојника, него ћу одмах завршити. Каква је садања већина и коме ће она да служи, најбољи нам је доказ ово: Од Коморана па све до Јадранског Мора сваки калуђер гласао је на самосталце, против радикала. Ова саборска већина нема у себи народног поверења, ова калуђерска већина нема у себи душе народне, ова Куенова саборска већина нема у себи срце народно Ови су саборски избори незаконито зачети, незаконито су и спроведени

Никола Милинковић, ратар из Руме, говори о важности зборова. Срби су држали зборове и пре Косова и после Косова. После Косова су то чинили због невоље кришом: „У сред шуме под јелом зеленом“. Али је и онда било, који су то дојављивали турским властима, здруживали су се с тим властима против народа свога.

Говори, да су Срби, кад су се пресељавали под патријархом Чарнојевићем, тражили од патријарха, да им осигура цркву и просветни напредак од сваког страног мешања. Тако су постале привилегије, па доцније закони. А гле, дочекали смо, да нам се мешају у автономију они, којима места нема. Говори, ко помаже самосталну странку. Чиновници, калуђери, па и Чивути. А где су чиновници, калуђери и Чивути, не може добро бити.

(Предстојник прети, да ће му одмах одузети реч ако тако настави). Говорник износи силне примере о томе, како су незаконито текли избори изборника. Говори, како су шуљамског попа превртали у очи избора. Морао је. Говори о мартиначком избору изборника, где су са сикирама натерали председника, да даде исказ о избору, а није ни био избор. Такве изборе не може народ признати, то тако не може остати. Њему је, каже, везан језик овде, а имао би много да каже. Говори о томе,

да ратар мора јаче ући у борбу но сад, иначе му нема помоћи. Сама радикална интелигенција је слаба да помогне народу. Народ је мора сав помоћи. — И то ће сад бити, јер је народ видео шта хоће да учини од њега мањина, помогнута властима, што не би требало да буде.

Јаша Томић говори у подужем говору: у чему је језгро ове данашње огорчене борбе? Доказује с историјским примерима, да су се велике борбе па и ратови водили највише због економских интереса. Само што се то увек не види, док се не продре на дно ствари.

Тврди, да и у овој нашој борби леже на дну економски интереси. Ту је борбу изазвао економски део автономног програма српске народне радикалне странке Ту је питање, да ли да уживају калуђери 35 хиљада јутара земље, да ли да српски патријарх ужива 25 хиљада јутара земље; ту је питање: да ли се мора или не мора дати живота онима, који живе на патријарховој земљи.

Борба је између народа и јерархије, калуђерства, клерикалне странке, која брани економске интересе свима средствима. Патријарх Георгије није могао да створи у народу нашем отворену клерикалну странку. Али је уочио слабе странке у нашем народу. И то слабе странке, које су жудне биле власти по сваку цену. Задобио је либералну странку, па самосталну странку и све друге. Осим радикалне те све странке служе данас отворено клерикализму.

И кад све те странке нису биле довољно јаке да скрше радикалну странку, онда је дошло до погодбе с владом. Све су те странке савезнице клерикалне и све су жртвовали, само да се очува интерес клерикализма, а оне да дођу на власт.

За тим износи говорник, како је: помоћ туђа наплата скупа. Навађа историјске примере, да кад год је неко од завађених звао у помоћ трећега, коме тамо није било места, никад није себи помогао, а шкодио је оној ствари коју је требао да брани. То ће бити и сад.

Говорник жели да тачно схватимо, око чега се води борба и ко нам је прави противник, а ко су само лутке у рукама противниковим. Кад то схваћамо, лако ћемо изаћи на крај, јер је с нама народ.

Мита Бикицки, ратар из Великих Радинаца. Он поче: Дужност ме гони, српска крв ме гуши и морам да искажем тешкоће свог српског народа. Онда црта незаконитост при изборима и онда говори о разлици између две странке: радикалне и самосталне. Радикална странка то је за ратара као цвет из цвета, а самосталну сачињава чиновништво. Дакле браћо, у којој се странци чиновници налазе, ту папир кукавни нек се не нада лебу меканом. (Предстојник се поново умешао). Сећа се прошлих времена. Када је Куен на бачкој столици седео, велико смо ропство трпели: онда је владала народна странка, она је била под скутом Куеновим, а данас су самостанци Пита: Зашто гоне власти радикалну странку. Због њеног програма. Говори о том програму од кога ће народ једино имати хасне. Народ је упознао тај програм и борио се за њега, а од сад ће још више, јер види што се ради против радикалне странке, — ради се против народа

Милан Младеновић парох из Лаћарка: На глас да је данас у Руми српска радикална омладина сазвала „митрополијски српски народни збор“ дигли смо се и ми радикали из Лаћарка да присуством својим на овоме збору дамо гласа од себе и да покажемо да и у Лаћарку има Срба и људи, који имају љубави према народу своме и који не жале ни времена ни труда, када треба са браћом осталом ухвати си се руку под руку у борби за светање Србинове.

Па ни киша ова није нас омела, није задржала од многољеног потхвата. Шта више, драга браћо, киша ова нас је потакла, јер у њој видимо видан знак, да и само небо сузе лије ради неправде и насиља, које је минулих дана душман српски над Србином извео.

Одавно још од давна времена Србину се не да да сам собом управља, не да му се да сам изграђује кућу, у којој нико не може имати ни права ни удела, него само прави Србин. Србин је пасторак, те са свију страна трпео је и подносио терете и невоље. Српска народна радикална странка, једина права српска странка, дигла се да радом створи Србину боље дане, да осигура Србину, да Србин сам собом управља и господари у кући својој И рад радикалне странке прихватио је највећи део српског народа и подупро радикалну странку поклонивши јој поверење своје сваком згодом, кад је то требало.

И прилик м последњих избора за српски народни црквени сабор, српски народ је прегао да поклони поверење српској радикалној странци и то поверење избило би на све стране и громко и гласовито, да се није нашао неко, ко је Србину запушио уста шаком и тако угушио прави и истинити глас народа, глас сина божјег.

На сабору 1861. године рекао је архимандрит Никанор Грујић, да привилегије наше нису златом ишаране артије да нас њима заварају као малу децу. А ми данас сви знамо да нам ни наша автономија није шарена артија, иако противници хоће да створе од автономије наше шарену артију, која би требала да нас засени и заслепи, а да у њој они који најмање права на то имају, прву и одлучну реч воде и у ствари да власт у њој жари пали по својој вољи.

Из свог искуства говорим то. И ево отворено тврдим, да оваког вулума, чуда и покора од стране власти није било ни кад као при последњим изборима за српски народни црквени сабор

Опћинска поглаварства су за време избора изборника претворена у изборна логоришта, у којима су господа кандидати са опћинским чиновницима смишљали како да тероришу бираче и да оборе српску народну радикалну странку. (Предстојник приговара).

Српски народ је претрпео и већих невоља па ће и ове незгоде. Али нико није могао да укочи точак напретка српског, јер српски народ је научио на борбу за своја права и у тој борби мора победити а никако пасти.

Данашњи збор је дах из српске народне свести и ја се поносим што сам сведоник и син таког народа, који има смелости да устане отворено и мушки у обрану светиња својих.

Живели браћо! Живели Срби! Доле са лажним пријатељима српског народа, а живела српска народна радикална странка на страх и трепет свију оних, који су против ње и српског народа устали.

Јован И Радивојевић истиче, да су његови предговорници исцрпели узрок и повод данашњем збору Он се упустио у критику самосталаца, и рече: Њих можемо поделити у две групе. Оне, који су или заведени или приморани или купљени. О њима нећу говорити. Друга је група, која стоји на водству. То је једна банда људи жељних власти, положаја и новца. У тој жељи заборавили су на све. Кад видеше, да се помоћу српског народа не могу подићи, изневерише га. Обратише се Хрватима да их они дижу, а цена за то била је кожа, име и част, српског народа. Измислише један народ са два имена, једну културу са два имена једну књижевност и опет са два имена. Прогласише српске народне песме, тај понос Србинов, да су исто толико српске колико и хрватске. Помоћу Хрвата и Чивута извојеваше себи положај у Хрватском сабору. Посегоше сад и за нашом автономијом. Да и тамо дођу на власт не затражише народно поверење, него склопише сраман пакт, са човеком, који је 20 година газио ову земљу. С оним човеком, кога су они сами најжешће нападали и ружили. Обећаше му, да ће његову владу помагати, а он да им преда на милост и немилост автономију. Учинише уговор и власт их је не само помагала код последњих избора, него је у њихову корист чинила највећа насиља. Тамо где то није помогло употребише лаж и новац Најружније клевете и лажи просипали су у народ. Викали су за наше људе да су крали, а ни једног новчића не могоше ником доказати. У Бо рову потрошили су за избор изборника 1000 фор., а у Дољу плаћали су на дан избора 200 К. У Новом Саду потрошио је Дунђерски 60.000 К. — На тај начин извојеваше себи већину. — Може ли српски народ имати поверења у људе који погазише ногама закон? Може ли веровати да ће људи, који се предадоше власти, знати очувати наша права од тих власти? Зар неће они једног дана прогласити и нашу автономију српско-хрватском, ако то њихови господари буду захтевали, па прогласити напослетку и папу као хрватско-српског. Не, српски народ нема поверења у овакав сабор. Нема вере у посланике те шарене гомиле, који отеше силом, новцем и бајонетима себи већину. Предлажем за то резолуцију, која је и усвојена једногласно.

Овим је завршен збор. Председник се захвалио присутнима, и збор се разишао у најбољем расположењу.

Нови Сад 10. марта.

Румунска народна странка против владе. Познато је да се румунска народна странка дуго погађала са министром председником Куеном Већ се била у многом споразумела и листови румунске народне странке бранили су Куенову владу и отворено, а још више заједно. Онда су писали румунски листови, а и „Браник“, да влада хоће да изведе опће бирачко право Ну то је могао бити само изговор, јер то чак ни Куен није казао

Ну догодило се, да се преговори између румунске народне странке и владе разбили. Сад је управа румунске народне странке устала против владе. Издала је нов манифест на народ, у коме забрањује члановима румунске народне странке, да гласају на владине кандидате, јер се управа сад уверила, да влада није за опће изборно право. У том проглесу тражи управа румунске народне странке, да бирачи присталице те странке гласају прво на своје кандидате а где такових нема, да гласају на оне, који су присталице опћег тајног гласања. У првом реду на социјалистичке кандидасе а другом реду на кандидате Јустове странке Дакле су на крају увидели и Румуни, да гроф Куен Хедервари не миски добро ни њима, а камо ли другим народностима. Радознали смо шта ће сад Словаци народносне странке и како ће они према влади. Наши у Новом Саду, како нам изгледа, здраво мирише на Шлезака.

Нови Сад, 10. маја.

Нечувено насиље према дру Мити Мушицком. Владин лист „Пестер Лојд“ донео је у свом вечерњем броју од суботе из Уздина извештај, да ће сутра дан у недељу, 9. (22) маја, држати др. Полит у Уздину свој програмни говор. Па онда додаје ово: **„Власти су се постарале, да др. Полит може доћи до речи и да му фанатични српски радикали не сметају“** Међутим, кад је др. Мита Мушицки говорио у Јарковцу, онда му је сметао у говору Душан Михајловић, иако није имао уз себе ни десетак људи. А изасланик власти изјавио је онда, да је то збор и да Михајловић па и други имају права, да исказују своје примедбе. Дакле власт друкчије поступа према Мушицком, а друкчије према Политу. Ну то није све. Са поуздане стране добили смо извештај, да је дру Мушицком забрањено да путује по уздинском срезу и држи говоре. — У току изборне борбе било је много незаконитости и неправде, али овака груба незаконитост и неправда, као дру Мушицком, није још ником учињена. И то све чини Куен за љубав дру Политу. Види се јасно, да је Полит прави кандидат владине, Куенове, странке, и да се није узалуд у сабору онолико клањао своме богу, Куен-Хедерварију. Он је истиснуо из седла чак и чика-Стеву, а чика-Стева баш зна, да се улагује. Куен Хедервари хоће да награди свога обожаваоца чак и по ту цену, да отворено погази закон.

Ми ћемо о овој ствари још писати, а у овај мах питамо само ово: Како то, да

управа румунске народне странке **забрањује** својим бирачима, да гласају на Куенове кандидате, а хоће у Узвину да помажу дра Полита, свога савезника, иако је тај Полит у истину кандидат Куенове странке?

Нови Сад, 10. маја.

Шта спремају на дан избора. „Пештански Лојд“, труба владин», доноси у свом јучерањем броју уводни чланак, у ком позива владу, да на дан избора предузме најстрожије мере. Каже: Наша извршна жандармерија врло је слаба да одржи ред. Кад би остало само на њој, она би била изложена изгредима светине Мора се дакле употребити и војска. Где-год се из изборне борбе види, да може бити страховања, мора се послати војска у довољном броју, а са дреком опозиционих листова не треба влада да рачуна. — Ово су претње владине, а сигурно је, да ће влада заиста употребити на дан избора све могуће, да скрши опозицију. Међутим, баш из овога се види, да је влада слаба и да ће на изборима пропасти. Ту јој ништа помоћи не може.

Нови Сад, 10. маја.

Склапају руље и банде. Из многих места јављају, да су тамо владини кортеши скупили руље, које изопијају, па те руље онда прете опозиционим бирачима. Те ће руље употребити вероватно, на дан избора Ово је стари начин Куенове борбе и већ приликом избора изборника за наш народно-црквени сабор употребљене су таке руље у Фелдварцу и многим другим нашим местима. Прошла су она времена, кад су влада и политичке власти могле и смеле тако што да раде, а да их мимоиђе заслужена казна Кад се састане угарски сабор, биће о овом опширно речи.

Нови Сад, 10 маја.

Крвава изборна борба. Будимпештански румунски лист „Лупта“ доноси брзојав из села Маргинени, да су тамо жандарми убили пет Румуна бирача и да је тамо нечувено насиље управних власти. Тамо је посланички кандидат румунске народне странке Никола Шербан. Влада се брани, да румунска народна странка врши насиља и да су жандарми пуцали на свет у споменутој општини да би заштитили једну званичну особу. Чућемо, шта ће рећи друга страна. Ну по ономе, што пише „Пештански Лојд“, изгледа, да хоће већ сад да застраше опозиционе бираче.

Нови Сад, 10. маја.

Да ли краљевина Хрватска или краљевине Хрватске, Славоније и Далмације? Самостанци већ су смешни са својим истицањем Хрватства. А особито претерују управо, кад гороре о краљевини Хрватској, под којом разумевају Славонију, Далмацију и један део Босне. У суботу догодио се један догађај у хрватско-славонском сабору, који се тиче баш тих назива. Читао се нови закон о заштити електричне енергије. Код §. 2. ставио је Ст. Радић, примедбу, да се реч множине „краљевине“ замени са речи једнине „краљевина“, јер је наша домовина јединствена краљевина Хрватска, а не скуп краљевина. Бан је одмах устао и изјавио да је овај исправак потпуно на месту, но он га ипак не препоручује, јер се не ствара нови темељни закон, па се мора употребити стара терминологија. Сва коалиција гласала је уз бана да остане и даље употреба назива: краљевине Далмације, Хрватске и Славоније. Па на што онда дедачење?

Политички преглед.

Сукоб између Куена и Векерла. Изјава садањег министра финансије Лукача, у којој наглашава, да је садања влада затекла финансије државне у лошем стању и примила државне благајнице празне, изазвала је оштар одговор у „Мађар Хирлапу“, који, иако је непотписан, приписују самом бившем министру председнику Векерлу. Он сматра овај поступак садање владе шкандалозним и као ништа друго до кортешко средство. Управо је цинички, што она ради. И разложним да тима и бројевима удара против садашње владе. Овај сукоб неће само на том остати и ми ћемо се на њега још опширније осврнути. Ово је слично са поступком пре изборе за народно-црквени сабор. Куеновска посла.

Критско питање. „Рајтерова Агенција“ јавља, да је у грчкој великој народној скупштини, Венецелос изложио програм грчке владе. Изјављујући вољу да да пристанак на дипломатска средства за одржање садање ситуације, да би задржала благоволење и заштиту великих сила, велика народна скупштина изгласала је поверење Венецелосу. Саопштавајући скупштини тражење страних консула, да посланици не полажу заклетву грчком краљу, Венецелос је рекао, да је заједнички рад са посланицима мухамеданцима у скупштини немогућ и да је он приморан, да сматра муслимане као извршиоце против државног удара. Крићани ће ипак продужити, да им указују потребну заштиту, али их сматрају као несвесне жртве турске политике. После многих говора, скупштина је донела решење да не прими муслимане као посланике, а затим је одложила свој рад за четрдесет дана. Велики посланици сила заштитница Крита састали су се прексиноћ и решили, да данас предаду турској влади ноту, којом изјављују, да заклетву критских посланика сматрају, као да и не постоји.

Вести из места и са стране.

Нахоче у Матици.

Хвала Богу! Доживели смо да чујемо и о Матици Српској да је — жива.

Додуше. Матица Српска живи бог те пита већ колико!.. Живи... Тако некако живи, да не само што она не живи, но чак и све око себе — да не речемо — умртвује.

Но да, па ипак ћемо рећи да Матица Српска живи. Само су стражари — да би очували Матицу — подигли високу ограду око ње... Аха, то ће бити! Јер тако нам бога, и нама се чини, да преко ограде — сад већ мезечно — пребацују: Летопис Матице Српске И оно — тешимо се — књиге за народ... То пребацују. И по томе се као чини да Матица Српска још живи

Благо нама!.. Напослетку, нас се ништа и не тиче: Живи или не живи Матица Српска; пребацује ли она што или не пребацује, дабогме, преко ограде.. Него тек хоћемо — лудо од нас — да не што на скок утврдимо.

Од кад је у нас Матице Српске, она је — на свачију жалост, а на највећу жалост овостраног Српства — створила овде научне и уметничке академије, свеучилиште, Јужнословенску Академију. Овде је све то могла да учини!.. Те због тога није се изродила ни у Београду ствар као што је наиме: Научна Академија. А у Загребу тако нешто сличо: Јужнословенска Академија и Матица Хрватска. У најновије доба није се изродила и друга Матица Српска на Приморју.

У ствари, дакле, та се установе изродише.. И то је лепо!.. А изродише се зато, што наша Матица за оностранo Српство и сувише посла имаде Као оно природни расадник српске просвећености, — а то по оном, ако се не варамо, што је под Чарнојевићем овамо пренесено и настављено.... Толико посла има Матица Српска, да се она чак и не види — од посла. Него се виде само острана научна и просветна друштва..

Наша Матица, наиме, и не доспева сад — да валда води у српској науци, књижевности и уметности!.. Уосталом то је ласкаво по њу кад кажемо да не доспева. Јер кад кажемо да не доспева, могло би значити: кад би, рецимо она доспевала, да би валда, као некада, и — умела?!. Тим ласкањем дакле, нећемо да идемо под нос нашој Матици, Нашој Матици, која је — хвала буди вечитости — толики српски нараштај подигла, да сад на плећима тога нараштаја чисто и почива... О, Остојићу; о Ивићу; ви сретни нараштаји овостраног Српства!!..

Али нашто, молимо вас, да испредамо даље?!. Горе стоји написано: Нахоче у Матици... Ви, дабогме, хоћете да знате, шта то значи?!

Дакле, јест, и то се тиче оне мрвице напретка, који је узела на себе Матица Српска у овостраном српском народу да изведе... Тиче се, нешто слично, нараштаја српског. Оног нараштаја, који се по сретном случају, одмах иза рођења, обично налази повијено на улици.. На пример: Ако се догоди, да се неко спотакне на улици о какво одојче, онда да то одојче однесу некуда онамо — у Дом за Находчад, што је подигла или има да га подигне у Новом Саду Матица Српска.

Са таким домом нису нас чак ни Београђани претекли!.. Или можда јесу?! Ако јесу, онда је и то заслуга и прегалачки рад Матице Српске — иза ограде.

Него збиља, дошао нам јуче један задухан човек од пуна смеха и рече: „Господо! Ипак се сетио неко, да Матица Српска живи... Бог му дао среће!.. Дошла до ограде — „О, Боже, кад ли ће већ једном овострани српски народ ту ограду да разори?!. „Дошла наиме у ходник Матице Српске јамачно каква жена, и на праг од уласка горе, нешто повијено оставила... Хахаха!.. Дошао стражар — да није то некакви тајник или адвокат Матице — те се спотакао... Хахаха!.. Позвала су полицију... да пронађе матер нахочета...“

Можемо посумњати да је то истина, али гледаћемо да се — распитамо

Дабогме, нахоче није бог зна шта.. Ово је вриснало — а Матичини стражари јамачно су разумели, да се то тиче Дома за српску сирочад. чијом се гратњом Матица Српска толико жури...

Матица дакле живи... Пронашло је нахоче.. И кад буде тог тако нежељеног Дома, онда ће српска находчад и показати, да Матица Српска ипак је нешто, и да и она ради — више но икада — на овостраном српском будикаквом — напретку.

/

Виша девојачка школа у Сомбору.

Ученице српске више девојачке школе у Новом Саду са својим старешинама, четрдесет на броју, походили су сад у четвртак српску уметничку изложбу у Сомбору, у којој су се пријатно позабавили посматрајући лепа дела, особито оне модерне, наших првих уметника сликара и вајара. Затим су са колегијом сомборске више девојачке школе и у друштву с тамошњим ученицама разгледали знаменитости у том центруму жупаније и подуже време провели су у самој вишој девојачкој школи. Тај дан су се и натраг вратили.

Потурчавање не престаје.

Читамо у српском скопљанском листу: Оно што је била највећа карактеристика старе реакције, јесте фанатично и насилно потурчавање. Из гледа да та ружна и опасна појава није изчезла ни у уставној Турској, јер сваки час нам стижу вести о потурчавању хришћана. Тако је ономад покушао командант суварија у Битољу да на силу потурчи једног грчког младића, што је тешком муком спречено и што је изазвало велику буру и огорченост свију хришћана. Добро би било да оваке навике старог реакционарног режима већ једном престану у добу уставности.

Убио је гром

У понедељак је у Сомбору убио је гром овдашњу младу, Стану Братић, удату Стеванчеву Баш се сиротица опростила са својом матером код које је у гостима била, те се упутила са овдашњег селишта Обзира на жељезничку станицу, кад се подиже бура, а она се склони под једно дрво. Тек што је стала под дрво, загрми страховито и гром удари баш у то дрво, под којим је стајала. Муња дохвати и њу, те је на месту убије. У среду је сахрањена уз велико саучешће овдашњег становништва.

Велики пожар у Петрограду.

Јављају из Петрограда, да је пре два дана ужасан пожар избио у једном петроградском предграђу. Изгорело је до двадесет радничких домова. Пет хиљада људи је сад без крова. Погорелци изађоше на петроградско поље те се ту у гомилама сложише. На пожарно место изведоше сва оруђа за гашење но пожарници у томе не успеше. Колико је вода пљускала да погаси, у толико је јаки ветар потпиривао пожар.

Скакавци у Бугарској.

У околини Пловдива појавила се велика најезда скакаваца. Преко 25 села поседнути су овим доста јаким непријатељем. Полицијске и војне власти чине све да ове нападаче отера, али узаман. Сваког дана се убије огроман број око 5—600 килограма скакаваца, али и то је мало да се ови непријатељи униште Чак и свештенство заказало је седмодневни пост, те да се умилостиви бог и отера ове напасти.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 7. маја 1910. године.

Пшеница прве каквоће стара 23 к 20 п до — к —
Пшеница нова — к — п до — к — п.
Пшеница средња 22 к — п — до к — п.
Пшеница лакша — к — п до — к — п.
Наполица нова 18 к 20 п до — к. — п.
Јечам нови 12 к — п до — к — п.
Зоб нова 14 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у зрну нов 10 к 80 п до 11 к — п
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 176 к — п до 180 к — п.
Сланина 176 к — п до 180 к. — п
Сланина паљена 176 к — п до 180 к п.
Пасуљ 16 к — п до 18 к — п
Лањик — к — п до — к — п

Свињи угојени тешки 124 до 128 п.
Свињи средњи . . 120 до 124 п.
Свињи лаки . . . 112 до 116 п.
} све за 100 килограма

Теоци 80 86 по килограму
Овци пар 34 - 36 кр. пар.
Јагњци 72—80 по пару.

Стање воде пед Новим Садом

6. маја било је . . . . . 5·43
7. маја било је . . . . . 5·47

БУБУЉИЦЕ

мрасуљице и т. д. имају често млади људи оба рода у годинама развијања и могу да нагрде лице, услед чега лепота пати. По опћем мишљењу све се лечи врлом употребом тоја чишћење крви, који међутим ни изблизу не постиже њему прописани успех. Јер баш код младих, уредних људи не може се го ориги о нагомиланости болести у крви, док се права болест не појави, чије се лечење искључиво само лекару има поверит . Да чисто косматичне кожне болести отклоне, треба понајпре прекомерну маст коже сваке вечери благим истискивањем уклонити. На то следи прање по могућству са врелом водом и Цукеровим **Patent-Medicinal-сапуном**, по упутству. Ако се кожа почиње да љушти, то неко време треба изоставити сапун и употребити само **Zuck-ooh** сапун са **Zuck-ooh Crême**, док кожа опет не остане глатка, нашто се опет употреба Цукеровог **Patent-Medicinal-сапуна** наставља. Успех овог упутства је изврстан. Митесери, бубуљице, флеке итд. за крат о време нестубе се, а кожа постаје глатка, чиста, мека и њежна, здрава и затегнута. Да се понављање тога зла уклони, препоручује се стална употреба Цукеровог **Patent-Medicinal-сапуна, Zuck-ooh-Crême** и **Zuck-ooh** сапун.

Код поруџбине треба пазити на следеће разлике:
Zucker's Patent-Medicinal-Seife, 35% дејство најјаче и парче је највеће. Цена ком. кр. 2·50.
Zucker's Patent-Medicinal-Seife, 15% како дејство тако и количина нешто је мања и стаје један комад кр. 1·—. Томе припада **Zuck-ooh Crême** (без масти), бисер свију кремова за кожу. Цена туби кр. 2·50, мала туба кр. 1·25.

Прави се може добити у Новом Саду код
KLEIN OSZKÁR, Drougeria.
888 8 9

Стечај.

По решењу скупштине наше српске православне црквене и школске општине расписујемо стечај за израду двадесет и једне иконе. Дражба ће бити на православни Спасов-дан 27. маја 9. јуна о. г у 2 часа после подне у Старом Керу. Награда за израду икона утаначена је у своти од 2000 словом две хиљаде круна. Црквени одбор придржава себи право, да израду тих слика повери оном, у којем нађе највише гаранције, да ће израду слика савесно израдити, па ма и скупљи био од других, но своту од скупштине одређену ни у ком случају прекорачити неће.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Старом Керу.

М. Ћосић, перовођа. **Шандор Бота,** потпредседник.

Моде мануфактурна трговина
Михајла Поповића
у Чакову
потребује једног старијег **помоћника** који ступити може одмах. 592 1—3

КО ЖЕЛИ ЛЕПИХ И
здравих дрва цепаница
и пригли, растове и брестове грађе особито за коларе, нека се обрати на
Косту Н. Недељковића
593 1—4 у Босут (Славонија).

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Војки (котар ст. пазовачки) на основу решења црквене скупштине од 9 (22) новембра 1909 бр. 21. ex 1909 одобреног од стране славног архидијецезалног административног одбора у Карловцима 9. (22) јануара бр. А 1554 ex 1910. расписује се свим дражба на мањак ради оправке своје свете цркве споља и покривања торња са бакром.

Прорачуњена свота износи 9905 кр. 34 пот.

Усмена дражба одржаће се у недељу 16 (29) маја 1910 год. у 2 сата после подне у црквено опћинском дому у Војки.

Дражбоватељи дужни су положити пре почетка лицитације 10% од горње своте у име вадиума у готовом новцу или у вредносним папирима, која ће се свота досталцу задржати као јамчевина.

Црквена општина задржава себи право избора подузетника према поверењу.

План и трошковник може се видети у писарни црквено општинског дома.

Српска православна црквена општина.

У Војки 7. (20) маја 1910.

Милан Попадић
591 1—1 председник

Csődtömegeladási hirdetmény.

Alulirott csődtömeggondnok közhirré teszi, hogy vb. Mrávits Lukács csődtömegéhez tartozó és Óbecsén nevezettnek a piacztéren volt üzlethelyiségében és raktáraiban elhelyezett a csődleltár 1—539. tételei alatt felvett különböző füszer, festék és gyarmatárúk, palackborok, liquiéorök, különböző olajfélék és más árúneműk, üzleti berendezések, számológép és mérlegek, melyeknek leltárszerinti beszerzési ára 13727 korona 04 fillér, becsértéke pedig 6990 korona 69 fillér szabadkézből egy tömegben zárt ajánlat utján adatnak el.

Ajánlattevők zárt irásbeli ajánlataikat 1398 korona 14 fillér készpénz bánatpénzzel együtt **1910. évi május hó 30. napjának déli 12 órájáig** nyujthatják be Dr. Darvas Károly ügyvéd csőgtömeggondnoknál Óbecsén.

A beérkezett ajánlatokat a csődválasztmány 1910. évi május hó 31. napjának délután 5 órakor veszi vizsgálat alá.

A választmány fenntartja jogát, hogy a beérkezett ajánlatok felett szabadon választon, esetleg azokat visszautasithassa. Az elfogadott ajánlatról az ajánlattevőt a tömeggondnok értesiti Ugyancsak a tömeggondnoktól nyerhetnek értesitést az ajánlattevők arról is, hogy a csődválasztmány a beérkezett ajánlatokat hol veszi birálat alá.

A választmány nem vállal felelősséget sem az árúk minősége, sem azok mennyiségeért.

Ajánlattevők a leltár eredetijét Dr Darvas Károly tömeggondnok irodájában, az eladás tárgyát képező árúkat pedig tömeggondnok közbenjöttével az üzlethelyiségben Óbecsén tekinthetik meg.

Az ajánlat elfogadásának időpontjától minden kár vagy veszély a vevő terhére esik. A III-ad fokú vételi illeték is vevőt terheli, ki azt az ajánlat elfogadása után azonnal tömeggondnok kezéhez átadni tartozik.

Az ajánlattevő, kinek ajánlata elfogadtatik, köteles a vételárat a tömeggondnok kezeihez az ajánlat elfogadásáról szoló értesités kézhezvételétől számitott 24 óra alatt kifizetni, mert ennek elmulasztása esetén bánatpénze a csődtömeg javára elvész és a megvett árúk és egyéb ingók veszélyére és költségére ujabb eladás alá kerülnek.

Vevő köteles a megvett árú és egyéb ingókat 1910. évi junius hó 3-ig elszállitani.

Óbecse, 1910. évi május hó 12. napján.

Dr. Darvas Károly
585 1—2 tömeggondnok.

Изашла је из штампе и четврта свеска
Самоуки Немац
и разашиље се свима претплатницима.
Цена је свакој свесци 60 потура.
Поруџбиневаља слати на
Косту Леру
Нови Сад.

Продаја радње.
Моју шпецерајску трговину која постоји у кући г Фрање Луциановића у Митровици **продајем** из слободне руке.
Тешимир Пуљевић
595 2—3 Митровица.

Др. ЕВГЕНИЈЕ БАРАЦ
отпочео је своју праксу
у лечилишту Глајхенберга Штајерска)
и препоручује се поштованој публици као специјалиста за болести плућа и срца.
572 2-3

Објава.
Овим стављам на знање пошт. публици из места и са стране да сам преузела **ГОСТИОНИЦУ у Ср. Карловцима** у близини Народни Фондова одма за штедионицом. Те сам слободна препоручити сопствено добро вино као Будваизерово пиво, вкусна јела, чисте собе за ноћишта, као и тачну, уредну и брзу послугу.
За што многобројнију посету моли
Перса Иванчевић
518 9—10 гостионичарка у Срем. Карловцима.

ЗА НАШУ
ТРГОВИНУ ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
требамо једног доброг, окретног и солидног
ПОМОЋНИКА
који потпуно немачки и мађарски говори.
Требамо и једног УЧЕНИКА
из боље куће. Исти мора бити здрав, потпуно развијен, 14—15 година стар. Ступање одмах или по споразуму.
Велимир Радак и Син
575 2—2 у Митровици.

ГАЛАНТЕРИЈСКА
и кратке робе трговина
М. Јовичина
У Новом Саду
потребује једног старијег самосталног
вештог продавца,
који је у стању шефа у радњи заменути, а говори перфектно осим српског немачки и мађарски Плата добра. Ступање одмах.
586 2—2

ФИРМА ПОМОЋНЕ РОБЕ
МАТИЈА ЛЕВИ и ДРУГ
У НОВОМ САДУ
на главној пијаци у згради хотела „Јелисавете"
препоручује своје **новине за пролетњу и летњу сезону** и то **енглески и француски специјалитети у свиленој, вуненој и за прање роба.**
Избор у модерним бојама и најразличитијим новим тканинама, ненадмашив је у богатости а цене су усљед благовременог повољног преткупа **без конкуренције** те молимо поштоване муштерије, да се о томе изволе саме уверити.
Највећи избор у блузама, жипонима и женском рубљу.
Мустре и одлични модни листови стоје на захтев свакоме на расположењу.
587 1—26

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.